

T.C.

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ

ENGELSİZ YAŞAM VE DESTEK KOORDİNATÖRLÜĞÜ VE UYARLAMA HİZMETLERİ YÖNERGESİ

(Senatonun 12.10.2023 tarihli 656 sayılı ve “14” no’lu kararı ile kabul edilmiştir.)

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar

Amaç ve Kapsam

Madde 1- (1) Bu Yönergenin amacı; Sakarya Üniversitesi’nde kayıtlı bulunan özel gereksinimli öğrencilerin karşılaştıkları dezavantajları ortadan kaldırmak, onların üniversitede akademik, idari, sosyal ve kültürel ortamlara eşit fırsatlarla katılımlarını sağlamak ve özel gereksinimli bireylere yönelik üniversite bünyesinde yürütülen faaliyetleri koordine etmek üzere kurulan Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğü’nün çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.

(2) Bu Yönerge, Sakarya Üniversitesi Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğünün yapı, işleyiş, görev ve faaliyet alanlarına ilişkin hükümler ile özel gereksinimli bireylere yönelik eğitim-öğretim ve sınav uyarlamalarına ilişkin hükümleri kapsar.

Dayanak

Madde 2- (1) Bu Yönerge; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’a, 14/08/2010 tarih ve 27672 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği’ne ve 08/03/2022 tarih ve 31772 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 (1) Bu Yönergede geçen;

a) Birim: Sakarya Üniversitesi bünyesinde bulunan Enstitü, Fakülte, Yüksekokul, merkez ile idari birimler dahil tüm akademik ve idari birimleri,

b) Birim Engelsiz Yaşam Temsilcisi: Sakarya Üniversitesi Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğü ile diğer birimlerin koordineli bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere üniversitenin tüm fakülte, yüksekokul, enstitü yönetim kurullarınca görevlendirilen öğretim elemanları ile gerekli görülmesi halinde birim amirinin diğer birimlerden görevlendireceği personeli,

c) Ders: Sakarya Üniversitesi'nde ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarında verilen zorunlu ve seçmeli dersler ile üniversite kapsamında yürütülen tüm diğer kurs ve eğitimleri,

ç) Özel Gereksinimli Öğrenci Birimi: Sakarya Üniversitesi Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğü ile eşgüdüm içerisinde Sakarya Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı bünyesinde, görme yetersizliği veya özel öğrenme güçlüğü olanlar dahil olmak üzere bilgiye erişim uyarlamalarına ihtiyaç duyduğu birim veya koordinatörlük tarafından tespit edilen öğrenci ve personele hizmet veren ve görev alanıyla ilgili olarak üniversite birimlerinin faaliyetlerine destek olan birimi,

d) Koordinatör: Sakarya Üniversitesi Rektörü tarafından koordinatörlük çalışmalarını koordine etmek amacıyla görevlendirilen Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörünü,

e) Koordinatörlük: Rektörlüğe bağlı, özel gereksinimli bireylere yönelik hizmetleri koordine eden Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğünü,

f) Koordinatör Yardımcısı: Koordinatörlük faaliyetlerinin yürütülmesinde koordinatöre yardımcı olmak üzere görevlendirilen akademik veya idari personeli,

g) Özel Gereksinimli Öğrenci: Süreğen hastalığı bulunan veya bedensel, zihinsel, görme, işitme, psiko-sosyal yeteneklerini kullanma, toplum yaşamına uyum sağlama ve günlük ihtiyaçlarını karşılamada desteğe ihtiyacı olan öğrenciyi,

ğ) Rektör: Sakarya Üniversitesi Rektörünü,

h) Senato: Sakarya Üniversitesi Senatosunu,

ı) Sınav: Sakarya Üniversitesi'nde ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarında yapılan sınavlar ile özel yetenek sınavları dahil olmak üzere üniversite bünyesinde yapılan tüm sınavları,

i) Sosyal Çalışmacı: Sosyal hizmet alanında lisans eğitimini tamamlamış, koordinatörlük bünyesinde görev alan idari personeli,

j) Uyarılama: Özel gereksinimli bireylerin akademik, idari, sosyal ve kültürel hizmetlere erişimini sağlamaya yönelik faaliyetleri,

k) Üniversite: Sakarya Üniversitesi'ni,

l) Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonu: Sakarya Üniversitesi Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğünden sorumlu rektör yardımcısı başkanlığında toplanan kurulu ifade eder.

Genel Esaslar

Madde 4 – (1) Özel gereksinimli bireylerin özel durumları ve farklılıkları dikkate alınır, bütünleştirilmiş ortamlarda kendilerine özel gereksinimi olmayan akranlarıyla fırsat eşitliği sağlanır.

(2) Üniversitenin tüm birimlerince özel gereksinimli bireylere yönelik olarak yapılacak faaliyet ve düzenlemelerde, Koordinatörlüğün görüşü alınır ve akabinde yapılan faaliyetler hakkında koordinatörlüğe bilgi verilir.

(3) Üniversitenin doğrudan kendi bünyesinde yaptığı faaliyetlerin, yaptığı iş birliklerinin ve üçüncü taraflarla birlikte gerçekleştirdiği protokol, ihale ve sözleşmeler dahil faaliyet ve işlemlerin erişilebilirlik standartları göz önünde bulundurularak yapılması sağlanır. Bunun mümkün olmaması halinde gerekli makul uyarlamalar yapılır.

(4) Bu yönergede özel gereksinimli öğrenciler için belirtilen hizmet ve uyarlamalar, işin doğasına uyduğu ölçüde ve imkanlar göz önünde bulundurularak özel gereksinimli personel ve diğer kişiler için de sağlanır.

Hizmetlerden ve Uyarlamalardan Yararlanma Usulü

Madde 5- (1) Bu yönergede sayılanlarla sınırlı olmamak üzere özel gereksinimi nedeniyle uyarlamalardan yararlanmak isteyen kişiler, koordinatörlüğe başvurur. Üniversite, yapılan başvuruda gerek görülürse yetkili hastanelerden usulünce alınan, özel gereksinim belirten sağlık kurulu raporu ve talep edilen uyarlamaları açıklayıcı bilgi isteyebilir. Bu belge ve bilgilerin özellikleri, ilgililere ayrıca bildirilebilir.

(2) Uyarlama faaliyetlerini Koordinatörlük ilgili mevzuata göre takip ve koordine eder. İvedi haller dışında, uyarlamaların belirlenmesi konusunda koordinatörlük, başvuruların yapılması için bir süre belirleyebilir.

(3) Özel gereksinimli bireylere yönelik eğitim-öğretim ve sınav uyarlamaları, Koordinatörlüğe yapılan başvurular veya Koordinatörlüğün doğrudan yapabileceği değerlendirmeler neticesinde Koordinatörlük tarafından belirlenir ve mevzuat uyarınca senato, birim yönetim kurulu veya ilgili kamu görevlisince karara bağlanır. İvedi durumlarda veya ilgili merciinin kararının beklenemeyeceği hallerde Koordinatörlüğün desteği alınarak yönerge kapsamındaki uyarlamalar doğrudan ilgili birim/öğretim elemanı tarafından gerçekleştirilir.

(4) Özel gereksinimli bireylere yönelik faaliyetlerin ve uyarlamaların gereği gibi yürütülmesini ilgili birimde görevlendirilen bir dekan/müdür yardımcısı, birim engelsiz yaşam temsilcileri ile birlikte sağlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğünün Yapılanması ve Görevleri

Madde 6- (1) Özel gereksinimli bireylerin idari, fiziksel, barınma ihtiyaçları ile sosyal, kültürel ve akademik alanlarla ilgili ihtiyaçlarını tespit etmek ve bu ihtiyaçların karşılanması için yapılması gerekenleri belirleyip, yapılacak çalışmalarını planlamak, uygulamak, geliştirmek ve yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek üzere kurulan Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğü Rektörlüğe bağlı olarak görev yapar.

(2) Koordinatörlük; koordinatör, koordinatör yardımcıları, birim engelsiz yaşam temsilcileri, Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonu, sosyal çalışmacılar ve diğer personelden oluşur.

Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonu

Madde 7- (1) Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonu Üyeleri; Sakarya Üniversitesi Rektörü tarafından görevlendirilir. Üyelerin görev süresi 2 (iki) yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir.

İlgili Rektör Yardımcısı başkanlığında toplanan Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonu aşağıdaki üyelerden oluşur;

- a) Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörü,
- b) Öğrenci Dekanlığından bir temsilci,
- c) Kurumsal Analiz ve Kalite Geliştirme Koordinatörlüğünden bir temsilci,
- ç) Sağlık, Kültür ve Spor Daire başkanlığından bir temsilci,
- d) En az bir öğretim elemanı,
- e) En az bir idari personel,

(2) Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonu güz ve bahar dönemlerinde en az birer kez toplanır. Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonu, gerekli görülmesi halinde başkanının çağrısı üzerine olağanüstü toplanır.

(3) Gerekli görülmesi halinde, uzmanlığından ya da bilgisinden yararlanmak üzere akademik ve idari personel ile kurum dışı paydaşların temsilcileri oy hakkı olmaksızın toplantıya çağrılabilir.

(4) Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonunun görevi, koordinatörlüğün yetki ve görev alanlarındaki konularda planlama yapmak, politika belirlemek, rapor ve faaliyetleri takip etmektir.

Koordinatör

Madde 8- (1) Koordinatör, üniversitede görev yapan öğretim elemanları veya idari personel arasından rektör tarafından 2 (iki) yıl süreyle görevlendirilir. Görev süresi biten koordinatör tekrar görevlendirilebilir.

(2) Koordinatörün görevleri şunlardır;

- a) Koordinatörlüğü temsil etmek.
- b) Koordinatörlükte hizmetlerin amacına uygun, düzenli bir şekilde verilmesini, değerlendirilmesini ve geliştirilmesini sağlamak.
- c) Birim engelsiz yaşam temsilcilerini her akademik yılda en az bir kez birimlerdeki faaliyetlerin koordinesi için toplantıya çağırarak.

ç) Koordinatörlüğün çalışmalarıyla ilgili olarak, bir önceki yılın faaliyet raporunu ve gelecek yılın çalışma programını hazırlamak ve Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonuna sunmak.

d) Koordinatörlüğün faaliyet alanları ile ilgili diğer işleri yapmak.

(3) Koordinatör, koordinatörlük faaliyetlerinin yürütülmesine yardımcı olmak üzere koordinatör yardımcılarını görevlendirebilir.

Birim Engelsiz Yaşam Temsilcileri

Madde 9 (1) Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğü ile diğer birimler arasında iş birliğinin sağlanması için birim engelsiz yaşam temsilcileri belirlenir.

(2) Fakülte, enstitü ve yüksekokullarda yönetim kurulu, her bölümden en az bir öğretim elemanını 2 (iki) yıl süreyle birim engelsiz yaşam temsilcisi olarak görevlendirir.

(3) Gerekli görülen diğer birimlerde, 2 (iki) yıl süreyle birim engelsiz yaşam temsilcisi görevlendirilebilir.

(4) Görev süresi biten birim engelsiz yaşam temsilcisi yeniden görevlendirilebilir.

(5) Birim engelsiz yaşam temsilcisi birim bünyesindeki faaliyetlerin koordinatörlük ile eş güdüm içerisinde, özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarına uygun şekilde yürütülmesinden ve koordinatörlüğün faaliyet alanları ile ilgili diğer işleri yapmakla sorumludur.

Sosyal Çalışmacı

Madde 10 – (1) Sosyal çalışmacının görevleri şunlardır:

a) Özel gereksinimli bireylerin psiko-sosyal ihtiyaçlarını tespit etmek ve bunların giderilmesine yönelik çözüm önerileri sunmak,

b) Erişilebilirliğin sağlanması amacıyla karşılaşılan eksiklikleri tespit etmek ve bu doğrultuda çözüm önerileri sunmak,

c) Eğitim – öğretim ve sınav faaliyetlerinde, özel gereksinimli bireylerin ihtiyaç duyduğu uyarlamaları tespit etmek ve bu doğrultuda çözüm önerileri sunmak.

ç) Koordinatörlüğün faaliyet alanları ile ilgili diğer işleri yapmak.

Koordinatörlüğün Görev ve Yetkileri

Madde 11 – (1) Koordinatörlüğün görev ve yetkileri şunlardır;

a) Sakarya Üniversitesi'ne kaydı yapılan özel gereksinimli öğrencilerin öğrenimlerini sürdürdükleri sırada eğitim, öğretim, burs, idari, fiziksel, sosyal, kültürel ve benzeri alanlarla ilgili ihtiyaçlarını tespit etmek, bu ihtiyaçların karşılanabilmesi için alınması gereken önlemleri belirlemek ve ortadan kaldırmak üzere çözüm önerileri sunmak, gerekli düzenlemeleri üniversitede bulunan akademik ve idari birimler ile eşgüdüm içerisinde yapmak.

b) İlgili birimlerin aldığı kararların ve belirlenen stratejilerin uygulanmasını takip etmek ve bu faaliyetlere destek olmak.

c) Sakarya Üniversitesi'nde kayıtlı özel gereksinimli öğrencileri tespit etmek, bu öğrencilerle ilgili istatistikî verileri tutmak.

ç) Eğitim-öğretim yılı başında Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğü tarafından özel gereksinimli öğrencilere üniversitede yürütülen faaliyetler hakkında bilgilendirme yapmak.

d) Özel gereksinimli bireylerin, fırsat eşitliği temelinde ölçme ve değerlendirmeye tabi tutulması adına; sınavlarla ilgili süre, mekân, materyal, refakatçi okuyucu da dahil olmak üzere özel gereksinimin doğasından kaynaklanan konularda gerekli tedbirleri almak ve ilgili birimlerle koordinasyonu sağlamak.

e) Ders materyallerinin hazırlanmasında, özel gereksinimli öğrencilerin eğitim, araştırma ve sosyal ortamlarının düzenlenmesinde koordinasyonu sağlamak.

f) Maddi güçlüğü bulunan özel gereksinimli öğrencilerin yardımcı araç gereçlere erişiminin sağlanması yönünde çalışmalarda bulunmak.

g) Yükseköğretim düzeyindeki öğrenci ve öğretim elemanları başta olmak üzere tüm ilgililere yönelik yayın faaliyetlerinde bulunmak, özel gereksinim ile bunun getirdiği sınırlılıkları ve yapılması gereken düzenlemeleri anlatan ve bilgi veren doküman, rapor ve benzeri eserleri hazırlamak, farkındalık düzeyini arttırmak, ilgililere danışmanlık hizmeti vermek, gerektiği durumlarda hizmet içi eğitim sağlamak.

ğ) Özel gereksinimliliğe ilişkin farkındalık ve duyarlılık düzeyini arttırmak ve sorunların çözümüne katkı sunmak için program ve projeler geliştirmek, seminer, konferans ve benzeri faaliyetler düzenlemek.

h) Koordinatörlüğe ait web sitesi ve sosyal medya araçlarını güncel tutmak.

ı) İstihdam olanakları ve mesleklere ilişkin çalışmalar yapılması konusunda ilgili birimlerle iş birliği yapmak.

i) Öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer ilgililerin Türk İşaret Dili bilme ve kullanma oranının artırılması için çalışmalar yapmak.

j) Üniversite yerleşkesi, yerleşkede bulunan yapılar, açık alanlar, bilişim sistemleri, internet siteleri ve sosyal medya hesapları da dahil olmak üzere tüm yapı ve hizmetlerin özel gereksinimli öğrenciler için erişilebilir olmasını sağlamak amacıyla ilgili birimlerle iş birliği yapmak.

k) Özel gereksinimli bireylerin özellikle akademik, sosyal, kültürel ve benzeri yönlerden kendilerini geliştirebilmeleri için üniversitede gerçekleştirilecek faaliyetlerden faydalanmalarını, öğrenci topluluklarında aktif görev almalarını teşvik etmek.

l) Koordinatörlüğün çalışma programını hazırlamak ve yürütmek, koordinatörlük ve üniversite bünyesinde yapılan faaliyetlere ilişkin yıllık ve gerekli görülmesi halinde belirli dönemlere ait raporları hazırlayıp Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonuna sunmak.

m) Gerek görülmesi halinde özel gereksinimli öğrenciler ile personelleri, ihtiyaçlarına göre gruplandırarak çeşitli heyetler oluşturmak, bu heyetlerin toplantılarını koordine etmek ve heyetlerin tespit ve görüşlerini değerlendirerek uygun bulunanları Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonuna sunmak.

n) Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonuna, gündeme alınmak üzere gerekli görülen konuları iletmek

o) Yapılacak işlemlere esas olmak üzere Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonunda raportörlük yapmak, Engelsiz Yaşam ve Destek Komisyonu toplantı tutanak ve evraklarını düzenlemek.

ö) Talep edilmesi halinde görev alanlarına ilişkin konularda ilgili birimlere tavsiyelerde bulunmak.

p) Koordinatörlüğün faaliyet alanları ile ilgili olarak üniversite adına yapılacak başvurularda gerekli iş ve işlemleri yürütmek ve süreçleri ilgili birimlerle koordine etmek.

r) Özel gereksinimli bireylere ilişkin sosyal sorumluluk, araştırma ve benzeri amaçlarla projeler geliştirmek veya geliştirilmesine destek olmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim-Öğretim ve Sınav Uygulamaları

Eğitim-Öğretim Uygulamaları

Madde 12 – (1) Özel gereksinimli öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde öğrenim görebilmesi ve başarılarının olumsuz etkilenmemesi için ders öncesinde, sırasında ve sonrasında aşağıdaki hususlar uygulanır:

a) Ders izlencelerine “Özel gereksinimli olma durumunuzdan ötürü herhangi bir akademik uyarlamaya ihtiyaç duyuyorsanız lütfen öğretim elemanları ile iletişime geçiniz.” cümlesi eklenir.

b) Özel gereksinimli öğrencilerin, derslerini söz konusu dönemde aynı bölüm bünyesindeki diğer programların ders programlarından almalarına karar verilebilir.

c) Öğretim elemanları ve idari personel Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğü tarafından gönderilen özel gereksinimli öğrencilere ilişkin kişisel verileri gizli tutmakla yükümlüdür.

ç) Sınav saatleri ve benzeri planlamalar özel gereksinimli öğrencilerin durumları dikkate alınarak yapılır.

d) Özel gereksinimli kişilerin durumları nedeniyle sınıfta belirlenen oturma düzeni, özel masa-sandalye konması, yeterli aydınlatma yapılması ve benzeri hususlarda oluşturulan düzenin

devamlılığının kontrol edilmesi sağlanır. İlgili birimler, sınıfların ve laboratuvar, sanat atölyesi gibi uygulama mekanlarının erişilebilirlik standartlarına uygun olmasını sağlar. Gerekli tedbirlerin ivedi şekilde alınmaması halinde derslerin, özel gereksinimli kişilerin durumlarına uygun mekanlarda yapılması sağlanır.

e) Bilgisayarla yapılan uygulamalı derslerde, imkânlar ölçüsünde hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin kullanabileceği bilgisayarlar bulundurulur, bu bilgisayarlara erişilebilirliği sağlayan gerekli programlar yüklenir ya da gerekli donanım takviyesi yapılır. Öğrencilerin, gereksinimlerine yönelik yazılım ve/veya donanımı bulunan bilgisayarlara sahip olmaları durumunda uygulamalı derslerdeki bilgisayar gereksinimini kendi bilgisayarları ile karşılamalarına izin verilir. Bu konuda yapılacak çalışmalar hakkında Koordinatörlük danışmanlık hizmeti verir.

f) İşitme cihazı kullanan öğrencilerin talebi doğrultusunda imkânlar ölçüsünde dersliklerdeki arka plan gürültüsünü ve yansımayı azaltan FM (Frequency Modulation) sistemleri temin edilir.

g) Özel gereksinimli öğrencilerin, durumlarının gerekli kılması halinde derslerde ses kaydı almalarına izin verilir. Bu konuda izin alacak öğrencilerden, ses kayıtlarını üçüncü kişilerle paylaşmayacaklarına ve bu kayıtları telif haklarına uygun şekilde kullanacaklarına dair taahhüt alınabilir.

ğ) Öğretim elemanları özel gereksinimli öğrencilere yönelik ders materyali konusunda Koordinatörlük ve Özel Gereksinimli Öğrenci Birimi ile iş birliği yapar. Oluşturulan materyaller Özel Gereksinimli Öğrenci biriminde arşivlenir ve öğrencilerin kullanımına sunulur.

h) Hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin dersle ilgili görsel materyalleri görenlerle eşit miktarda kavrayabilmesi için dersi veren öğretim elemanı tarafından sesli betimleme yapılır.

ı) Az gören, renk körlüğü bulunan veya disleksisi olan öğrencilerin okumakta güçlük yaşamaması için hazırlanan sunum, sinevizyon ve benzeri dokümanlarda yazı tipi, rengi ve büyüklüğü ile diğer görsel verilerin erişilebilirlik standartlarına uygun olması; ihtiyaç olması durumunda tek yazı tipinin kullanılması sağlanır.

i) Özel öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için derslerdeki uzun okuma listelerinde okumaların hangi sıra ve öncelik içinde yapılabileceği konusunda ilgili öğretim elemanı tarafından gerekli bilgilendirme yapılır.

j) Görme yetersizliği olan öğrencilerin ders materyallerine erişebilmesi, öğrenme güçlüğünden etkilenmiş öğrencilerin derse daha hazır gelebilmesi ve bu öğrencilerin dersi takip edebilmelerinin kolaylaştırılması için derste kullanılacak okuma parçaları, ders notları, PowerPoint sunumları söz konusu öğrencilere dönem başında ulaştırılır. Gerekli görülürse ders materyallerinin paylaşıldığı öğrencilerden, telif haklarına uygun şekilde davranacakları konusunda bir taahhüt alınabilir. PowerPoint sunumlarının önceden verilmesi hiçbir şekilde mümkün olmazsa dersin başında derste hangi konuların anlatılacağı sözlü olarak belirtilir ve tahtaya yazılır.

k) İşitme yetersizliği olan öğrencilerin devam ettiği derslerde bir video, film vb. izletilecekse imkânlar ölçüsünde bu görsel materyalin alt yazılı olması sağlanır.

l) Özel gereksinimli öğrencilerin, durumlarının gerektirmesi ve talep etmeleri halinde derslerde not tutulması veya ders materyallerine erişim sağlayabilmesi gibi ihtiyaçları için imkanlar ölçüsünde kendisine yardımcı olacak bir kişi görevlendirilir veya ders notları yazılı olarak verilir.

m) Öğretim elemanları özellikle işitme yetersizliği olan öğrencilerin, işitme cihazı kullanıp kullanmamalarına bakılmaksızın talepleri halinde, öğrencinin dudak okuması yapabilmesini sağlamak amacıyla derslerin çevrim içi veya yüz yüze olması fark etmeksizin konuşmalarını sınıfa yüzü dönük olarak gerçekleştirir.

n) Otizm Spektrum Bozukluğu olan öğrenciler için metafor, espri ve deyimler gibi ifadeler, gerekli olması halinde örneklerle açıklanır.

o) Otizm Spektrum Bozukluğu olan öğrencilerin iletişimde yaşadıkları zorlukların aşılması ve sosyal aktiviteler, grup çalışmaları gibi faaliyetlere katılmaları konusunda gerekli tedbirler alınabilir.

ö) Otizm Spektrum Bozukluğu olan bazı öğrencilerin, dikkat dağınıklığı, motivasyon kaybı gibi karşılaştıkları sorunların çözümü için ilgi çekici araştırma ödevlerinin verilmesi gibi gerekli tedbirler alınabilir.

p) Özel gereksinimli öğrencilerin durumu dikkate alınarak ödevlerin ve sınıf içi çalışmaların içerik ve formatlarında uygun uyarlamalar yapılır.

r) Uzun süreli ödevler için öğrencinin durumunun gerektirmesi halinde özel gereksinimli öğrencilere ek süre verilir.

s) Herhangi bir sağlık sorunu olan özel gereksinimli öğrencilere, kullandıkları ilaçları gerektiğinde ders sırasında almalarına izin verilir.

ş) Ders esnasında ihtiyaç duyulması halinde, öğrencilerin karşılaşılabilecekleri biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarından dolayı, dersten bir süreliğine çıkmasına izin verilebilir.

t) Diyabet, epilepsi, kronik ağrılar, kafa yaralanmaları, kan hastalıkları, böbrek hastalıkları, artrit gibi süreğen hastalıklar veya dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu sebebiyle özel gereksinimli kişilerin yorgunluk, stres, dalgınlık veya uykuya meyillilik gibi durumlarla karşılaşılabileceği göz önünde bulundurularak bir saati aşan derslerde dinlenme arası verilmesi ve benzeri tedbirler alınır.

u) Bipolar bozukluk, şizofreni, depresyon ve anksiyete gibi uzun süreli ruhsal bozuklukları olan öğrencilerin destek ihtiyaçlarının giderilmesi için yönlendirmeler yapılır.

(2) Bu maddede sayılan hususlarda koordinatörlük tarafından gerekli destek sağlanır.

Sınav Uygulamaları

Madde 13 – (1) Sınav öncesinde, sırasında ve sonrasında özel gereksinimli öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde öğrenim görebilmesi ve başarılarının olumsuz etkilenmemesi için Engelsiz

Yaşam ve Destek Koordinatörlüğü'nden destek talep edilebilir. Sınav uygulamalarında aşağıdaki hususlara riayet edilir:

a) Sınav salonlarının seçimi, farklı yetersizlik grupları çerçevesinde aydınlatma, tekerlekli sandalye ile ulaşım gibi hususlar bakımından değerlendirilerek ve erişilebilirlik standartları da göz önünde bulundurularak yapılır.

b) Özel gereksinimli öğrencilerin talepleri değerlendirilerek aynı günde en fazla iki sınav olacak şekilde sınav programları planlanır.

c) Sınav saatleri, sınav yerleri ve soruları vb. gibi konular hakkındaki duyurular özel gereksinimli gruplar göz önünde bulundurularak yapılır.

ç) Özel gereksinimli öğrencilerin durumlarının gerektirmesi halinde sınavlarda soruların anlaşılabilirliğini arttırmak üzere metinler, görsel öğelerle desteklenir.

d) Özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaç duymaları halinde sınavlara yardımcı araç ve gereç (işitme cihazı, teleskopik gözlük, prizmatik gözlük, büyüteç vb.) ile girmelerine izin verilir. Bu durumda ihtiyaç oluşması halinde sınav güvenliği için gerekli tedbirler alınabilir.

e) Özel gereksinimli öğrencilerin kullandıkları ilaç, tıbbi malzeme vb. ile sınava girmelerine izin verilir.

f) Hiç görmeyen ya da az gören öğrenciler ile özel gereksinimleri sebebiyle okuyucu ve/veya işaretleyici desteğine ihtiyaç duyduğu tespit edilen öğrencilere, sınavlarda kendilerine refakat edecek, sınav olunan dille ve ders ile ilgili terminolojiye hâkim olan okuyucu işaretleyici gözetmen görevlendirilir. Okuyucu ve işaretleyici görevliler, okuma kuralları hakkında koordinatörlük tarafından yapılan bilgilendirmeler doğrultusunda sınavı gerçekleştirir.

g) İhtiyaç duymaları halinde özel gereksinimli öğrencilerin sınavları bilgisayar ortamında gözetmen eşliğinde yapılabilir. Bu durumda gerekli olması halinde sınav güvenliği için uygun tedbirler alınabilir.

ğ) Hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin özel ihtiyaçları doğrultusunda farklı formatlarda (büyütülmüş punto, kabartma yazı, ses dosyası, vb.) soru kâğıdı/kitapçığı hazırlanabilir.

h) Görme, işitme zorluğu ve dikkat eksikliği, hiperaktivite, disleksi – disgrafi, distoni vb. gibi sorunlar yaşayan özel gereksinimli öğrencilerin talebi ve koordinatörlüğün uygun bulması halinde bu öğrencilerin bir gözetmen eşliğinde tek kişilik bir ortamda sınav olmaları sağlanır. Okuyucu ve/veya işaretleyici görevli eşliğinde sınava giren öğrenciler, sınavlara tek kişilik bir ortamda girer.

ı) Konuşma (kekemelik, afazi, disfazi, vb.) ve işitme bozukluğu olan öğrenciler için sözlü sınav uygulamalarında uyarılma veya uygun ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanılır.

i) Okuyucu- işaretleyici/yazıcı ya da büyük puntolu soru kâğıdı/kitapçığı ile sınava giren özel gereksinimli öğrencilere, ilköğretime başlama yaşı öncesi ağır işitme yetersizliği olanlara, yazma ve hareket güçlüğü çekenlere ve Koordinatörlük tarafından ek süre ihtiyacı tespit edilenlere; ders geçme için yapılan sınavlarda sınav süresinin %30'u, özel yetenek sınavları ile

diğer sınavlarda sınav süresinin yarısı kadar ek süre verilir. Bu ek süreye sınava hazırlık ve yerleşme süresi dahil değildir.

j) Sınav esnasında ihtiyaç duyulması halinde, özel gereksinimli öğrencilerin, karşılaşılabilecekleri biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarından dolayı, görevli nezaretinde, geri dönmek kaydıyla sınava kısa süreliğine ara vermesine sınav görevlisi tarafından izin verilebilir.

k) Görme yetersizliği olan öğrenciler için sınavlarda bulunan şekil, grafik, tablo gibi görsel içerik barındıran sorular betimlenir. Bunun mümkün olmaması halinde aynı konuya ilişkin bilgiler bu soruların yerine alternatif sorularla değerlendirilir.

(2) Bu hükümler, işin doğasına ve ilgili mevzuata uygun düştüğü ölçüde özel yetenek sınavları ile diğer tüm sınavlar için de uygulanır.

Ders muafiyeti ve intibak

Madde 14 – (1) Özel gereksinimli öğrencilerin, derslerde başarılı olabilmeleri için gerekli tüm uyarlamalar yapılır. Özel gereksinimli öğrenciler kayıtlı olduğu programın mezuniyet şartlarını sağlamak için alması gereken dersleri tamamlamalıdır. Ancak özel gereksinimi nedeniyle almasının mümkün olmadığı dersler için öğrencinin başvurması halinde dersin eşdeğerinin verilmesi, eşdeğer dersin bulunmaması durumunda almak zorunda olduğu dersten öğrencinin başarılı olabilmesi için özel program ve teknikler kullanılarak uyarlama yapılması gerekmektedir.

Gönüllü öğrenci ve akran desteği

Madde 15 – (1) Koordinatörlük faaliyetlerini yürütmek, üniversite bünyesindeki faaliyetlerin erişilebilirliğini sağlamak, özel gereksinimli öğrencilere derslerinde destek olmak, öğrenci ve personel başta olmak üzere özel gereksinimli bireylerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak, öğrencilerin özel gereksinimlilik ve erişilebilirlik konularında bilgi ve farkındalık düzeyini arttırmak gibi amaçlarla koordinatörlük bünyesinde gerekli görülen durumlarda kısmi zamanlı öğrenci veya gönüllü öğrenci çalıştırılabilir veya bu öğrenciler çeşitli çalışmalar için yönlendirilebilir.

(2) Bu hizmetin sağlanması için;

a) Engelsiz Yaşam ve Destek Koordinatörlüğü her eğitim ve öğretim yılı başında tespit edilen ihtiyaca göre Üniversiteden kısmi zamanlı öğrenci talebinde bulunur.

b) Toplum Hizmet Uygulamaları dersini alan öğrenciler ile gönüllülük çalışması yapılmasını gerektiren diğer dersleri alan öğrencilerin, Koordinatörlük faaliyetlerine destek olmaları öncelikli olarak sağlanır.

c) İlgili birim veya öğretim elemanınca uygun bulunması halinde, çeşitli ders ve projeler kapsamında öğrencilerin Koordinatörlük faaliyetlerine katılması sağlanabilir. İlgili mevzuata uygun olmak şartıyla ödev, proje, uygulama veya staj faaliyetleri Koordinatörlük bünyesinde, iş birliğiyle veya yönlendirmesiyle yürütülebilir.

ç) Bu maddede sayılan öğrencilerin, özel gereksinimli öğrencinin derslerine destek olacağı durumlarda eğitim görülen alanla ilişkili ve aynı sınıfta olmasına imkanlar ölçüsünde dikkat edilir.

d) Koordinatörlük özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda, tahsis edilen öğrencilerin verecekleri destek hizmetini koordine eder.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Hüküm Bulunmayan Haller

Madde 16 – (1) Bu Yönergede hüküm bulunmayan hallerde, diğer mevzuat hükümleri de göz önünde bulundurularak Koordinatörlüğün görüşü üzerine yetkili merci tarafından gerekli karar verilir.

Yürürlük

Madde 17 – (1) Bu Yönerge Sakarya Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 18 – (1) Bu Yönerge hükümlerini Sakarya Üniversitesi Rektörü yürütür.

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 19 – (1) 21/04/2021 tarihinde güncellenen “Sakarya Üniversitesi Engelli Öğrenciler Eğitim-Öğretim ve Sınav Uygulamaları Senato Esasları” yürürlükten kaldırılmıştır.